

Lilja 4-ever

Den udfordrende, uafrystelige virkelighed Af Jes Nysten

"Voksne er ikke til at stole på. De er der aldrig, når man har brug for dem. Ja, man ved ikke, om de overhovedet er her i morgen." Sådanne udsagn falder ikke sjældent, når børn og unge udspørges om deres forhold til voksne, her indbefattet forældrene og de mange andre mænd/kvinder, der i kortere eller længere perioder befolker deres liv.

De unge i dag finder øjensynlig deres moralbegreber og støttepunkter mere hos kammerater og jævnaldrende end hos den ældre generation, for de ved ikke, hvor de har os gamle. Det undrer vi os over og forsøger på alle mulige måder at argumentere for, at det er vigtigt igen at finde tilbage til en fasthed og autoritet, så børnene og de unge igen kan blive trygge og finde vej frem i den usikre verden - efter vore anvisninger.

Der er megen fornuft i sådanne overvejelser, men også en hel del hykleri, for vi må vel gribe i egen barm, når vi ser på, diskuterer og nu og da chokeres over de unge og deres adfærd, for hvordan er de kommet dertil? De har vel ikke selv opfundet denne – til tider selvdestruktive - måde at leve på?

Den svenske filminstruktør Lukas Moodysson skildrer med sin nyeste film "Lilja 4-ever" et ekstremt eksempel på det, man kunne kalde et fatalt voksensvigt – en grænseløs voksenkynisme, der oven i købet er sat i system. Med denne sin tredje film har Moodysson bekræftet sin position som én af Nordens nye betydende filmmagere med helt sin egen profil. Allerede i sin gribende debutfilm "Fucking Åmål" viste han sin dybe solidaritet med og indlevelse i unge menneskers livtag med et besværligt liv, og de voksne optrådte som mere eller mindre uforstående tilskuere. Denne nye film er væsentlig mere fokuseret og mere sammenbidt i sin kritik. Der er heller ikke rigtig plads til den befriende humor, der trods alt gennemstrømmede "Fucking Åmål". Til gengæld er den nye film båret af en trodsig tro på Guds barmhjertighed. Moodysson træder her for alvor i karakter som noget så sjældent som en moralsk og religiøst indigneret instruktør med en sag, der oven i købet fortælles i en ekstrem realistisk stil.

For at det ikke skal være løgn, så bekender Moodysson sit ståsted i et interview med en dansk avis: "Jeg tænker meget på, hvad Gud synes om det, jeg gør, og spørger altid mig selv, om Han synes, mine film er gode. For mig er Gud beskytter af de svage og udsatte, Han står på godhedens side, og Han ser alt. Men jeg tror ikke, Han har fuldstændig magt, ellers ville der ikke være så meget ondt i verden. Ellers ville Lilja ikke blive forladt."

I filmen følger vi den 15-årige pige Lilja, der efterlades i et trøstesløst slumbyggeri af sin mor et sted i Rusland, fordi moderens nye kæreste alligevel ikke gider have pigen med til et nyt liv i USA. Hun overlades i en fortrukket tantes varetægt. Da denne smider Lilja ud af lejligheden, må pigen sammen med en hjemløs 11-årig dreng Volodja hutle sig igennem så godt, som det nu kan lade sig gøre. Kun i limsniffer-fantasier om at være Britney Spears eller Michael Jordan kan det noget umage par finde bare en smule trøst. Prostitution bliver den eneste måde for Lilja at overleve på, og meget effektivt veksles der imellem det forholdsvise uskyldige barneliv med Volodja i forstadens betonruiner og så de rystende nattescener med voksne mænd på forskellige hotelværelser inde i byen. Men hermed ender fornedrelsen ikke. Lilja forelsker sig i den smukke og charmerende Andrej, der lover at få hende væk fra dette helvede. Han vil tage hende med til det rene paradys: Sverige. På afrejsedagen viser det sig imidlertid, at hun skal flyve alene – på et falsk pas – og ved ankomsten modtages hun af en brutal mandsperson Witek, der viser sig at være alfons. Han får hende indespærret i en trist lejlighed, hvorfra han sælger hende til forskellige private kunder. I hjemlandet tjente hun i det mindste selv penge på prostitutionen; men i det 'paradisiske' Sverige ender hun som en ren sexslave – ribbet for alt, selv den lille Volodja, som hun

lod blive tilbage i den hjemlige slum. Paradiset viser sig at være et helvede værre end det, hun kom fra. Hun ender i den totale fornedrelse og opgivelse, og kun nogle drømmesekvenser med en Volodja-engel antyder et håb for den stakkels pige.

I denne film oplever vi for alvor ikke blot total svigt fra forældre, venner, lærere osv., men også den direkte udnyttelse i en brutal og afstumpet voksen mandeverden. Alt er trukket ekstra hårdt op i filmen, men ikke på noget tidspunkt er vi i tvivl om hvorfor: Moodysson vil have os helt hen til kvalmegrænsen for at få os ud af tilskuerrollen og engagere os. Han får god hjælp af de to unge skuespillere til at holde vor opmærksomhed fanget til det allersidste. Moodysson viser sig igen som en fremragende instruktør af børn og unge. Oksana Akinsjina er aldeles sandfærdig som Lilja: Hun kan hele registret fra den hjælpeløse lillepige og til den modne – alt for tidlig modne - kvinde; hun viser, at denne Lilja bibeholder en kerne af menneskelighed og anstændighed midt i den lurvede umenneskelighed. Artiom Bogutjarskij er også et fund som den lille fandenivoldske hjertevarme, men totalt ødelagde dreng Volodja.

Uanset om man nu bryder sig om den direkte tone i filmen og det tydeligt moralsk / religiøse håb, der bærer filmen, så har historien en kun alt for autentisk baggrund, og ingen kan gå ud af biografen uden at være rystet og bevæget. Lilja vil være hos os 4-ever.

Filmfakta

Sverige 2002 - Instr. og manus: Lukas Moodysson - Medv.: Oksana Akinsjina (Lilja), Artiom Bogutjarskij (Volodja, dreng), Ljubov Agapova (Liljas mor), Lilija Sjinkarjova (tante Anna), Elina Benenson (Natasja), Pavel Ponomarjov (Andrej), Tomas Neumann (Witek, alfons i Sverige), Anastasija Bedredinova (nabo) - 109 min. - Dansk biografpremiere 27/9 2002 - Dansk udlejning: Sandrew Metronome - Dansk DVD udgivelse: 29/7i 2003 - Tilladt for børn over 15 år.

Links

<http://www.cinemazone.dk/review.asp?id=2559&area=2>
<http://www.theguardian.com/film/2003/apr/27/philipfrench>

Studiemateriale

Kirke og Films studiemateriale # 04 Motiver og temer i Lilja 4-ever, af Bo Torp Pedersen.